

Remissvar Mikroplaster
Dnr M2017/01473/Ke
Miljö- och energidepartementet
Kemikalieenheten

Remissvar:

Mikroplaster – Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om källor till mikroplaster och förslag på åtgärder för minskade utsläpp i Sverige

Inledning

Swerea, ett av industrins viktiga forskningsinstitut med ca 550 medarbetare, arbetar med forskning och utveckling i nära relation till en stor andel av den svenska industrin. Swerea arbetar sedan länge på bred front med hållbarhetsfrågor relaterade till industrin, och inte minst med hur industrin ska kunna lösa de hållbarhetsutmaningar som de står inför. I detta remissvar har vi fokuserat sådana frågor som ligger nära vår expertis.

Swereas forskare är författare till den rapportⁱ som dokumentet refererar till kring utsläpp av mikroplast från textilvaror där vi pekar på hur textilier kan produceras på ett bättre sätt för att minska utsläppen. Swerea är en central aktör vad gäller miljöfrågor för textilindustrin, inte minst genom Kemikaliegruppen vid Swerea IVFⁱⁱ, och får mycket förfrågningar från industrin kring mikroplaster.

Sammanfattning

Vi menar att det är bra att rapporten gjorts, och bifaller stora delar, men vi tycker att följande bör åtgärdas:

- Mikroplasternas bidrag till miljöpåverkan behöver ses ur ett helhetsperspektiv, inte minst för att minimera risken att man löser ett miljöproblem genom lösningar som skapar ett annat.
- Att man kompletterar med kunskapsuppbyggnad och forskning där kunskapsgap finns ur ett bredare perspektiv.
- Eftersom det i dagsläget inte är känt vad som ger det största bidraget till förekomsten av mikroplaster, är det för tidigt att fokusera på enskilda källor i förslagen till åtgärder.
- Definitioner behöver bli tydligare
- Alla rekommendationer bör bygga på fakta

Synpunkter på förslagen

KUNSKAPSUPPBYGGNAD

Vi menar att rapporten ger en bred bild av förekomst och spridning av mikroplaster samt åtgärder för att minimera dessa. Dock ser vi en stor kunskapslucka när det gäller förståelsen för mikroplaster ur ett helhetsperspektiv. Det finns således en risk att de föreslagna åtgärderna visserligen löser det utpekade detaljproblemet men som konsekvens skapar nya hållbarhetsmässiga utmaningar. Med detta menas att åtgärder som isolerat tittar på hur man minskar förorening av mikroplaster, kan leda till att man förvärrar läget för något annat av FNs 17 hållbarhetsmål. Det är viktigt att vi inte producerar varor med sämre miljöprestanda, exempelvis lägre kvalitet som ger kortare livslängd, eller material som inte passar in i ett cirkulärt system. Att lära oss mer om den skada som mikroplaster åsamkar människan och naturen är därför oerhört viktigt för att kunna jämföra skador ifall det uppstår en målkonflikt. Vi menar att förslaget bör kompletteras med kunskapsuppbyggnad om hur uppkomsten av mikroplaster kan förebyggas redan i produktionsledet. Att åtgärda vid källan är i allmänhet det bästa alternativet jämfört med att hantera föroreningar i ett senare skede.

För oss är det oklart varför inte samtliga identifierade källor är en del av kunskapsuppbyggnaden. Exempelvis är tvätt av syntetfibrer en källa till mikroplast som har en uppenbar spridningsväg till havet i motsats till konstgräsplaner och andra landbaserade källor.

BESTÄLLARGRUPPER OCH VÄGLEDNING

INFORMATION

Information till konsumenter är värdefullt, men bör kompletteras med information till företag såväl inom tillverkning som handel så att även dessa aktörer kan handla på ett bra sätt.

Vi håller med utredningen om att beställargrupper är ett bra sätt att skapa kvalitet i offentlig upphandling. Att börja med konstgräsplaner kan vara en väg, men det är viktigt att även arbeta med andra källor, inte minst när det handlar om att upphandla varor som släpper mindre mängd mikroplaster istället för att i första hand fokusera på rening av redan uppkomna utsläpp.

Vi ser också att det kommer att finnas ett stort behov av vägledning till offentliga upphandlare för att säkerställa att relevanta och opartiska krav ställs på leverantörerna. Exempelvis har det kommit till vår kännedom att minst en offentlig upphandling redan idag har ställt krav på mikroplastsläpp från syntetfibrer, och pekat på tvättpåsar som en lösning för detta utan att det finns vetenskapliga bevis för att de är effektiva.

Definitionen av produktion och hantering av primärplast har vi funnit ofullständig. Det framgår inte om det omfattar plastmaterial- och produkter som importeras eller endast berör sådana som tillverkas i Sverige? Likaså är det oklart om det omfattar alla varugrupper som består av plastmaterial, exempelvis syntettextilier?

VERKA I EU OCH INTERNATIONELLT

I flera avsnitt i dokumentet uppmärksammas problem med avsaknad av standardiserade mätmetoder. Vi menar att de föreslagna åtgärderna bör kompletteras med arbete för utveckling

av standarder. Detta skulle inte minst underlätta det internationella samarbetet för att lösa denna globala utmaning.

MIKROPLASTUTSLÄPP FRÅN TEXTILTIVÄTT

Slutord

Swerea vill återigen peka på att rapporten är av god kvalitet, och att vi med spänning och glädje ser den utveckling som kan komma av den. Att Swerea också gärna är med och bidrar till att hitta lösningar för minskade utsläpp av mikroplaster hoppas vi att detta dokument tydligt visar.

Detta kapitel återspeglar att det finns en stor kunskapslucka när det gäller förståelsen för mikroplaster ur ett helhetsperspektiv. Ett exempel är att man tar upp de föreslagna mikroplastfångarna "Guppy Friend" och "Rozaliebollen" utan att det är säkerställt att dessa verkligen bidrar till en minskning av mikroplast utsläppen. Här behövs det forskning kring om miljöpåverkan av att producera sådana produkter uppvägs av deras eventuella effekt på mikroplastutsläppen. I stycke 7.4.1 om tvätterier konstateras att "En större anledning till att styra olika typer av tvätterier är dock troligen deras kemikalieanvändning, snarare än en ensidig fokusering på spridning av mikroplaster." Detta är precis en sådan helhetssyn som vi efterfrågar och vi menar att den förutsätter en stabil faktabas för att kunna göra sådana avvägningar. Detta minskar risken att de föreslagna åtgärderna visserligen löser det utpekade detaljproblemet men som konsekvens skapar nya hållbarhetsmässiga utmaningar.

I stycke 7.1 nämns det även att utsläppen av mikroplaster främst orsakas av *slitage* av textila syntetfibrer. Slutsatserna från Swereas studieⁱ (som det refereras till) är istället att textilier främst agerar som *bärare* av mikroplaster som uppkommit genom produktionen, både avklippta trådar från tillskärningen, och damm. Detta får konsekvenser för vilka åtgärder som är mest lämpade för att minska utsläppen av mikroplast och är viktigt att notera. Samma sak styrks även av den i rapporten refererade Folkö (2015).

Med vänlig hälsning

Swerea AB

Göran Carlsson
VD Swerea AB

ⁱ Roos, S., Levenstam Arturin, O., Hanning, A.-C. (2017) Microplastics shedding from polyester fabrics. Mistra Future Fashion report number: 2017:1. <http://mistrafuturefashion.com/wp-content/uploads/2017/06/MFF-Report-Microplastics.pdf>

ⁱⁱ <https://www.swerea.se/samverkan/natverk/kemikaliegruppen>